

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
VLADA**

**Akcioni plan za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici Tuzlanskog kantona
2024-2025. godina**

(Usvojen odlukom Vlade TK broj: 02/1-31-13932/24 od 12.06.2024.)

Sadržaj

Uvod	3
Situaciona analiza	3
1. Prevencija nasilja u porodici	3
2. Zaštita žrtava u slučajevima nasilja u porodici	3
3. Istražne i pravosudne radnje.....	7
Strateški cilj: Smanjenje nasilja u porodici	7
1. Prioritet: Poboljšati sistemsku prevenciju nasilja u porodici	8
1.1. Mjera: Promocija tolerancije, nenasilja i rodne ravnopravnost u porodici i društvu.....	9
1.2. Mjera: Razvijati mehanizme ranog prepoznavanja nasilja i otklanjanja faktora rizika za nasilje u porodici.....	9
1.3. Mjera: Unaprijediti proces praćenja primjene propisa i usklađivanja sa stvarnim potrebama	10
2. Prioritet: Unaprijediti sistem sveobuhvatne i efikasne zaštite žrtava nasilja u porodici ..	10
2.1. Mjera: Unapređenje zaštite žrtava nasilja.....	10
2.2. Mjera: Unapređenje podrške žrtvama.....	11
2.3. Mjera: Unapređenje rada sa počiniocima nasilja u porodici	11
3. Prioritet: Unaprijediti istražne i pravosudne radnje u slučajevima nasilja u porodici.....	11
3.1. Mjera: Poboljšati uvjete za žrtve nasilja, djecu žrtava i svjedoke tokom istražnih i pravosudnih radnji	12
3.2. Mjera: Poboljšati efikasnost rada službenih lica u slučajevima nasilja u porodici.....	13
Evaluacija, implementacija, monitoring i izvještavanje	13
4. AKCIONI PLAN	14

Uvod

Bosna i Hercegovina je jedna od zemalja koja ima kontinuitet rada na prevenciji nasilja, unapređenju sistema djelovanja i zaštite, te strateškom i sveobuhvatnom pristupu u ovoj oblasti. Navedeno potvrđuje i prihvatanje međunarodnih standarda, kontinuirana provedba domaćeg i međunarodnog okvira kroz implementaciju strateških dokumenata u vezi sa nasiljem nad ženama, nasiljem u porodici i povezivanje ove oblasti sa drugim razvojnim procesima. Obaveza Vlade Tuzlanskog kantona za donošenje i implementaciju Programa mjera za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici proizilazi iz člana 37. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, br. 20/13 i 75/21), kao i člana 19. Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 32/17) kojim je definisano donošenje sektorskih strategija kantona, pri čemu Vlada Tuzlanskog kantona svoj Program mjera veže za Strategiju za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024.-2027. („Službene novine Federacije BiH“, broj 100/23) i člana 19. Uredbe o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 74/19 i 2/21), pri čemu ovaj program mjera predstavlja Akcioni plan za implementaciju Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024-2027. u Tuzlanskom kantonu.

Tuzlanski kanton ima kontinuitet implementacije programa mjera, te je do sada osigurana implementacija Akcionog plana za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona 2014-2015. godina (akt broj: 02/1-35-8641/14 od 12.08.2014.) čija je implementacija, shodno odluci na produženje primjene iste na federalnom nivou, produžena na period do 2018. godine. Zatim je usvojen Akcioni plan za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici za područje Tuzlanskog kantona za period 2019-2020. godina i navedeni Akcioni plan se, prema zaključku Vlade TK broj: 02/1-31-7743/21. od juna 2021. godine, primjenjivao i za period 2021- 2023. godina. Odlukama Vlade Tuzlanskog kantona broj: 02/1-35-8641/14 od 15.04.2014. godine, i odlukama o izmjenam i dopunama odluka broj: 02/1-35-2636/19 od 21.03.2019. godine, 02/1-31-2577/21 od 13.04.2021. godine i broj: 02/1-31-2884/22 od 08.02.2022. godine imenovani su i članovi koordinacionog tima. Koordinacioni tim čine predstavnici: Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva obrazovanja i nauke, Ministarstva za kulturu, sport i mlade, Ministarstva zdravstva, Ministarstva pravosuđa i uprave, Pedagoškog zavoda TK, Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona, Općinskog suda Tuzla, Foruma direktora centara za socijalni rad TK i Udruženja građana Vive Žene Tuzla.

Koordinacionog tim prati realizaciju Akcionog plana, koordinira rad svih nadležnih institucija na njegovom provođenju i Vladi Tuzlanskog kantona dostavlja godišnje izvještaje o realizaciji istog.

Situaciona analiza

1. Prevencija nasilja u porodici

Promjena društvene svijesti zahtijeva promjenu individualnih obrazaca ponašanja, koji zahtijevaju društveni odgovor kako bi se prevenirali obrasci ponašanja koji dovode do nasilja u društvu, odnosno nasilja u porodici. Prevencija obuhvata promotivne kampanje, programe obrazovanja, podrške ekonomskom osnaživanju, obuke profesionalaca koji se susreću sa problemom nasilja u porodici, kao i rad sa počiniocima nasilja u porodici.

Institucije i organizacije članice koordinacionog tima za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici, u saradnji sa Udruženjem Vive žene, Amica Educa i mreža NVO, realiziraju značajne aktivnosti na podizanju svijesti i promociji nenasilnog ponašanja. Kontinuirano realiziraju kampanje „16. dana borbe protiv rodno zasnovanog nasilja“, , "OPREZ - Ubijaju žene",

„Zajedno protiv nasilja”. Redovno se održavaju edukacije na teme kao „Prepoznaj psihološko nasilje, prekini začarani krug nasilja“, „Prekidanje tišine o rodno zasnovanom nasilju“. Takođe se kontinuirano reliziraju brojne medijske promocije putem radio i TV emisija, kao i informativno-edukativne kampanje na društvenim mrežama.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona i centri za socijalni rad u TK, sa predstavnicima Udruženja građana „Vive Žene“ snimile su video o pravima žrtava nasilja u porodici. Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona preduzima aktivnosti na pripremi medijske kampanje koje će za cilj imati informiranje žrtava nasilja o načinu i mjestima pristupanja službama za podršku, ostvarivanje prava, kao i samom procesu prijave nasilja. Takođe, u cilju podizanja svijesti i promocije nenasilnog ponašanja, Uprava policije Ministarstva unutrašnjih poslova, Odgojni centar Tuzlanskog kantona, Udruženje građana Vive žene i Amica Educa i druge članice mreže NVO redovno vrše edukaciju učenika u osnovnim i srednjim školama na teme iz oblasti prevencije nasilja u porodici. Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak iz odgovarajućih Programa podržava projekte organizacija koji, između ostalog, imaju za cilj i podršku pojedincima i porodicama putem savjetovanja, usluga sigurne kuće, specifičnih tretmana i medijskih kampanja.

Zahvaljujući multisektorskoj saradnji realizirane su edukacije za policijske službenike/ce i uposlenike/ce Uprave policije MUP TK-a, uposlenike/ce centara za socijalni rad, osnovnih i srednjih škola i zdravstvenih ustanova, a sve sa ciljem prepoznavanja, reagiranja i preventivnog djelovanja u slučajevima nasilja. Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, organizira stručna usavršavanja za jačanje kompetencija kod nastavnika s ciljem prevencije neprihvatljivih ponašanja kod učenika. Osnovne i srednje škole realiziraju radionice za roditelje i učenike koje su bile usmjerene na prevenciju međuvršnjačkog nasilja, nenasilno rješavanje konflikta, razumijevanje i toleranciju, prevenciju zlostavljanja putem interneta, jačanje roditeljskih kompetencija, prevenciju rodno zasnovanog nasilja, uticaj medija na pojavu nasilja, izražavanje osjećaja na društveno prihvatljiv način, kontrola emocija bijesa i stilovi odgoja

Takođe, razvijaju se inovativni modeli podrške zapošljavanja žena žrtava nasilja putem realizacije partnerskih projekata: Izgradnja ekonomske otpornosti žrtava nasilja kroz ekonomsko osnaživanje i poboljšanje pristupa za ostvarivanje prihoda i Projekat Osnažena – Aktivna na tržištu rada. U okviru projekta „Izgradnja ekonomske otpornosti žrtava nasilja kroz ekonomsko osnaživanje i poboljšanje pristupa za ostvarivanje prihoda“ urađen je dokument Smjernice za sistemsko unapređenje postojećih politika/programa koji se odnose na zapošljavanje/samozapošljavanje žena žrtava nasilja na području Tuzlanskog kantona.

2. Zaštita žrtava u slučajevima nasilja u porodici

Zaštita žrtava nasilja u porodici obuhvata zaštitu kroz izricanje i provođenje zaštitnih mjera, socijalnu zaštitu, zdravstvenu zaštitu, psihološku podršku, smještaj u sigurnu kuću, osiguravanje privremenog smještaja, pravno savjetovanje, programe zapošljavanja, edukacije i doedukacije, materijalnu pomoć, ekonomsko osnaživanje i zapošljavanje.

Za adekvatnu podršku žrtvama nasilja neophodna je multisektorska saradnja sa nadležnim ustanovama i nevladinim organizacijama koje djeluju u ovoj oblasti.

Tuzlanski kanton je 2009. godine uradio Protokol intervencija u slučajevima nasilja u porodici, u okviru realizacije plana prevencije i borbe protiv nasilja u Federaciji Bosne i Hercegovine 2009-2010. godina, a što je kasnije postalo dio obaveza prema članu 39. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici koji je usvojen 2013. godine.

Jedan od ciljeva Protokola je uspostavljanje multidisciplinarnih timova u zajednicama koji usmjereni i sveobuhvatno djeluje na unapređenju zaštite i pomoći žrtvama nasilja u porodici, te hitnom i efikasnom rješavanju problema nasilja. Na osnovu kantonalnog protokola urađeni su Protokoli u svih 13 lokanih zajednica u Tuzklanskom kantonu. Protokolima je jasno definirano šta je čija nadležnost i u kojoj situaciji i kako djeluje određena institucija i/ili organizacija, kao i praćenje njegove primjene. Na osnovu primjene Protokola uspostavljen je uspješan multisektorski pristup u zaštiti i tretmanu žrtava nasilja u porodici.

Shodno novim potrebama i porastu novih slučajeva koji se mogu dovesti u vezu sa femicidom potpisan je revidirani Protokol intervencija u slučajevima nasilja u porodici za lokalnu zajednicu Gradačac. Institucije potpisnice protokola su Grad Gradačac, Centar za socijalni rad Gradačac, Policijska uprava Gradačac, Dom zdravlja Gradačac, Općinski sud Gradačac, Aktiv direktora osnovnih škola u Gradačcu, Gimnazija Mustafa Novalić, Mješovita srednja škola Hasan Kikić i Vive Žene.

Na nivou Tuzlanskog kantona potpisan je Sporazum o saradnji između Ministarstva unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, Uprave policije MUP TK-a, Ministarstva za rad i socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona i Udruženja građana Vive žene koji pruža okvir za saradnju i podršku u provođenju projekta "Unapređenje dostupnosti kvaliteta institucionalne zaštite –kroz jačanje kapaciteta profesionalaca za rodno osjetljiv i pristup orjentisan na žrtvu" za period od 01.10.2022. godine do 31.12.2024. godine, a cilj sporazuma je je zajednički i kordinisan pristup u radu na prevenciji i sprečavanju rodno zasnovanog nasilja na području TK-a.

Socijalnu zaštitu žrtvama nasilja pružaju centri za socijalni rad putem savjetodavnog i preventivnog stručnog rada, otkrivanja i prijave nasilja u porodici, privremene novčane pomoći i smještaja u Sigurnu kuću.

Značajan iskorak je donošenje Zakona o materijalnoj podršci porodicama sa djecom u Federaciji BiH i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom (Službene novine Tuzlanskog kantona broj: 5/22) uvedeno je pravo na novčanu pomoć nezaposlenoj porodilji i dodatnu novčanu pomoć nezaposlenoj i zaposlenoj majci porodilji koja su doprinijela unapređenju zaštite žena majki porodilja. U Tuzlanskom kantonu u periodu 2021- 2023. godina evidentan kontinuiran progresivan porast broja korisnika i iznosa isplaćenih sredstava na ime realizacije prava iz oblasti zaštite porodice sa djecom. Na ime navedenih prava u 2023. godini isplaćena su sredstva u iznosu od 42.084875,81 KM, što je za skoro 40% više nego u 2022. godini kada su isplaćena sredstva iznosila 26.366.075,43 KM, dok su u 2021. godini isplaćena sredstva iznosila 13.753.077,47 KM.

Dugogodišnji partner institucija sistema u TK u zaštiti žrtava nasilja u porodici je Udruženje građana Vive Žene Tuzla. Udruženje svoj rad fokusira na podršku žrtvama nasilja u porodici i to putem SOS telefona, usluge smještaja u sigurnu kuću i usluge dnevnog tretmana.

Takođe, značajnu savjetodavnu, psihoedukativnu i psihoterapijsku podršku pojedincima i porodicama kontinuirano pruža Udruženja građana Amica Educa u okviru porodičnog savjetovaništa. U 2023. godini ukupan broj korisnika/ca usluga Porodičnog savjetovaništa iznosio je 292 lica za koje je pruženo ukupno 779 usluga.

Usluge savjetodavne podrške realizirala su i druga udruženja građana kao: Snaga žene, Udruženje Društvo socijalnih radnika TK i HD Projateljice, a u okviru projekata koji su podržani kroz odgovarajuće Programe Ministarstva za rad, socijalnu politiku i povratak TK. Savjetodavnim uslugama su podržali 350 mladih, lica i porodica u stanju potrebe.

Radi osiguranja fizičke zaštite i ostvarivanja prava i interesa žrtve nasilja u porodici, bez straha i opasnosti po život, policija i organ starateljstva dužni su, shodno članu 33. Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, uz prethodni pristanak žrtve, privremeno zbrinuti žrtvu nasilja u porodici u sigurnu kuću/sklonište, drugu odgovarajuću instituciju ili kod druge porodice. Žrtva nasilja u porodici privremeno se zbrinjava u sigurnu kuću u trajanju najduže do šest mjeseci. Navedeni rok može se na zahtjev sigurne kuće produžiti uz pisanu saglasnost nadležnog organa starateljstva.

Jedan od servisa koji stoji na raspolaganju žrtvama nasilja u porodici na području Tuzlanskog kantona je sigurna kuća koja djeluje u okviru Udruženja građana Vive Žene Tuzla, koja već dugi niz godina pruža kompletnu pomoć i podršku žrtvama nasilja.

U okviru tretmana žrtvama nasilja se pružaju sljedeći oblici podrške i pomoći: psihoterapijski tretman, socijalno-pravno savjetovanje, body terapija, okupaciona terapija, medicinska pomoć, partnerska terapija, porodična terapija, te saradnja sa nadležnim institucijama, kao i članovima porodice. Žrtve nasilja se primaju na tretman u sigurnu kuću na zahtjeve centara za socijalni rad, policije, zdravstvene ustanove i/ili organa pravosuđa, a u skladu sa Protokolom intervencija u slučajevima nasilja u porodici za TK, kao i na lični zahtjev žrtve nasilja.

U toku 2023. godine uslugama smještaja u sigurnoj kući obuhvaćeno je 126 osoba - žrtava nasilja i to 60 žena i 66 malodobne djece, što je više nego u 2022. godini kada je usluge smještaja koristilo 102 osoba.

U okviru projekta mreže NVO, realiziran je projekt „Unapređenje specijalizovanih usluga podrške žrtvama seksualnog nasilja u BiH“ u okviru kojeg su urađeni dokument „Minimalni standardi za rad kriznih centara za žrtve seksualnog nasilja u Bosni i Hercegovini“ i dokument „Standardne operativne procedure za postupanje sa žrtvama seksualnog nasilja“. U toku je inicijativa za njegovo formaliziranje od strane nadležnih institucija kao i inicijativa za unapređenje zakonskog teksta kojim se uređuje pravo na besplatnu pravnu pomoć na području Tuzlanskog kantona na način koji bi bio u potpunosti usklađen sa potrebama žrtava seksualnog nasilja.

Zahvaljujući multisektorskoj saradnji realizirane su edukacije za policijske službenike/ce i uposlenike/ce Uprave policije MUP TK-a, uposlenike/ce centara za socijalni rad, osnovnih i srednjih škola i zdravstvenih ustanova, a sve sa ciljem prepoznavanja, reagiranja i preventivnog djelovanja u slučajevima nasilja.

Ministarstvo obrazovanja i nauke Tuzlanskog kantona, Pedagoški zavod Tuzlanskog kantona i Društvo pedagoga i psihologa Tuzlanskog kantona pred početak školske 2023/2024. godine organizirali su niz stručnih usavršavanja za direktore, pedagoge i predsjednike stručnih aktivna osnovnih i srednjih škola. Seminari su imali za cilj jačanje kompetencija kod nastavnika s ciljem prevencije neprihvatljivih ponašanja kod učenika.

Klinika za psihijatriju i Zavod za psihološku i socijalnu zaštitu UKC-a Tuzla evidentirali su 159 prijavi nasilja/sumnje na nasilje u porodici i nasilja od čega je 136 odraslih i 23 djece. Svaki slučaj nasilja u zdravstvenoj ustanovi na inicijativu ljekara, socijalnog radnika ili drugog stručnog radnika se prijavljuje nadležnoj policijskoj stanici. Centri za mentalno zdravlje su radili na realizaciji 31 zaštitne mjere obavezan psihosocijalni tretman, ali su evidentne poteškoće u njihovoj realizaciji i praćenju zbog nedostatka stručnog kadra.

Na Klinici za psihijatriju u toku su radovi na obezbjeđenju adekvatnog prostora za smještaj djece koja trebaju liječenje i hospitalizaciju. Tokom 2023. godine na bolničkom liječenju bila su tri malodobna pacijenta zbog sumnje na nasilje u porodici, od kojih je jedna pacijentica bila liječena i zbog ovisnosti o psihoaktivnim supstancama.

Uslugama savjetovanja, psihosocijalnog tretmana, psihološkog, psihoterapijskog tretmana i uslugama smještaja u sigurnu kuću od strane nadležnih ustanova socijalne zaštite i nevladinih organizacija obuhvaćeno je 1464 lica.

Vlada TK je, kao i do sada, u budžetu TK za 2023. g. obezbijedila sredstva za sufinansiranje Sigurne kuće Udruženja Vive žene u iznosu od 114.000,00 KM, čime je ispunjena obaveza Vlade Tuzlanskog kantona o finansiranju Sigurne kuće u iznosu od 30%, u skladu sa Zakonom o Zaštiti od nasilja u porodici FBiH. Projektom „Osnaživanje mladih žena“ osnaženo je 12 mladih žena koje su uspješno završile trening u trajanju od 16 dana, te su dodatno podržane putem ukupno 24 individualnih i grupnih savjetodavnih sesija.

Iako su realizirane brojne preventivne aktivnosti i mjere zaštite porodica i žrtava nasilja, u 2023. godini evidentiran je porast broja prijava nasilja, broja žrtava nasilja smještenih u sigurnu kuću, broja podnesenih izvještaja o učinjenom krivičnom dijelu i broja izrečenih zaštitnih mjera. Prema evidenciji centara za socijalni rad u TK u periodu 2022 -2023. godini evidentiran je povećanje broja prijava nasilja u porodici, sa 358 prijave u 2022. godini na 483 prijave u 2023. godini. I dalje je najviše zastupljeno fizičko nasilje (240), zatim psihičko nasilje (108), ali su evidentni i drugi oblici nasilja (30) i seksualno nasilje (5). Kada je u pitanju spolna struktura većina žrtava nasilja je ženskog spola, ukupno je 286 žena i 72 muškaraca. U toku 2023. godine uslugama smještaja u sigurnoj kući obuhvaćene su 126 osoba - žrtave što je povećanje u odnosu na 2022. godinu kada je obuhvaćeno 102 korisnika.

3. Istražne i pravosudne radnje

Istražne i pravosudne radnje podrazumijevaju brz i adekvatan odgovor institucija u provođenju zakona kao odgovora na slučajeve nasilja u porodici, što obuhvata kako ranu procjenu opasnosti, tako i reagiranje i procesuiranje slučajeva nasilja.

Period	Broj krivičnih djela					Br. naknadno rasvjetljenih KD izvršenih po NN	Od toga iz ranijeg perioda	Broj prijavljenih lica				Broj lica lišenih slobode			
	UKUPNO	Od toga		Broj KD koja su izvršili strani državljani	Broj KD koja su izvršila lica sa podnućia P.S.-a			UKUPNO	Od toga	Maloljetnici	Povratnici	Pripadnici MUP-a	Broj učimilaca	UKUPNO	Od toga određeno zadržavanje
		Po poznatom izvršiocu	Po nepoznatom izvršiocu												
2022.g.	132	132						129	1	34	1	133	18	9	
2023.g.	207	206	1					203	4	69		208	34	21	
razlika	75	74	1	0	0	0	0	74	3	35	-1	75	16	12	
trend %	56,8	56,1						57,4	300,0	102,9	100,0	56,4	88,9	133	

Tabela 1. Tabelarni prikaz krivičnih djela po članu 222. KZ FBiH za 2023. godinu sa uporednim pokazateljima za 2022. godinu.

Analizirajući uporedne statističke pokazatelje podnesenih izvještaja za nasilje u porodici u 2023.godini, prema nadležnom tužilaštvu podneseno je 207 izvještaja o učinjenom krivičnom dijelu, dok je u 2022. godini podneseno 132 izvještaja o učinjenom krivičnom dijelu, što predstavlja povećanje za 56,8 %, odnosno za 75 (sedamdeset pet) krivičnih dijela više. Za navedeno krivično djelo nadležnom Kantonalnom tužilaštvu prijavljeno je 203 lica što je za 74 lica više nego u posmatranom periodu 2022.godine, od čega su 69 prijavljenih lica recidivisti.

Vrste zaštitnih mjera čl 9	Udaljene iz stana i kuće	Zabrana približavanja žrtvi nasilja	Zabrana uznemiravanja i uhođenja osobe izložene nasilju	Obavezn psihosocijalni tretman	Obavezno liječenje od ovisnosti	Privremeno lišenje slobode i zadržavanje
2022 god	25	92	71	18	8	13
2023 god	52	203	176	53	32	23

Tabela 2. Uporedni statistički pregled podnesenih zahtjeva za zaštitne mjere na području MUP TK- Uprava policije za period 2022-2023 godina.

Od strane ovlaštenih službenih lica MUP TK- Uprave policije za period januar-decembar 2023. godine, nadležnim Opštinskim sudovima je ukupno podnešeno 230 zahtjeva za 516 zaštitnih mjera (bez zaštitne mjere privremeno lišenje slobode i zadržavanje), shodno Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, Opštinski sudovi su za navedeni period ukupno izrekli 223 rješenja za 485 zaštitnih mjera.

Shodno Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici FBiH u periodu januar-decembar 2022. godine nadležnim Opštinskim sudovima je ukupno podnešeno 116 zahtjeva za 214 zaštitnih mjera (bez zaštitne mjere privremeno lišenje slobode i zadržavanje), za što su Opštinski sudovi ukupno izrekli 114 rješenja za 208 zaštitnih mjera.

Analizirajući uporedne statističke pokazatelje podnesenih zahtjeva za zaštitne mjere na području MUP TK - Uprave policije za period 2022-2023 godina, evidentno je da je u 2023. godini došlo do povećanja broja podnesenih zahtjeva za izricanje zaštitnih mjera kao i broja izvještaja prema nadležnom tužilaštvu.

Strateški cilj: Smanjenje nasilja u porodici

Sistemska sveobuhvatno djelovanje kroz prevenciju nasilja u porodici, efikasnu zaštitu žrtava nasilja, pravovremene i odgovarajuće istražne i pravosudne radnje u slučajevima kada se nasilje desi, imaju za cilj smanjenje nasilja u porodici. Smanjenje nasilja u porodici zahtijeva promjenu cjelokupne društvene svijesti kako bi se nasilje kao takvo u društvu prepoznalo, osigurao adekvatan društveni odgovor, te preduzeli koraci ka promjeni društvenih obrazaca ponašanja. Također, prijavljeni slučajevi nasilja zahtijevaju pravovremen i odgovarajući društveni odgovor, kako bi se zaštitile žrtve nasilja, a počinioci sankcionirali i na taj način, također, preveniralo buduće nasilje. Podizanje svijesti o nasilju u porodici, kao društveno neprihvatljivom obliku ponašanja, kratkoročno može dovesti do povećanog broja prijavljenih slučajeva nasilja. Međutim, adekvatan društveni odgovor i zaštita žrtava uz sveobuhvatne preventivne radnje, dugoročno vodi do društva sa nultom tolerancijom na nasilje i stvarnom smanjenju nasilja u porodici.

1. Prioritet: Poboljšati sistemsku prevenciju nasilja u porodici

Sistemska preventivno djelovanje obuhvata jasno propisane mehanizme, odgovornosti pojedinih aktera i definiranje jasne politike koja bi vodila promjeni individualnih obrazaca

ponašanja i promjeni društvene svijesti ka nultoj toleranciji na nasilje u porodici i jačanju svijesti o potrebi prijavljivanja nasilja u porodici.

1.1. Mjera: Promocija tolerancije, nenasilja i rodne ravnopravnost u porodici i društvu

Koristeći sve raspoložive resurse, posebno sistem formalnog i neformalnog obrazovanja, te medije, potrebno je prevenirati nasilno rješavanje problema, te podržati projekte tolerancije i kulture dijaloga. Obrazovne programe potrebno je unaprijediti sa temama o prevenciji nasilja i faktorima koji mogu utjecati na nasilje u porodici i društvu. Neophodno je razvijati i specifične programe i kvalitetne usluge u svrhu smanjenja rizika od socijalne isključenosti žrtava porodičnog i vršnjačkog nasilja, posebno za rodno senzibilne kategorije društva kao što su žene i djeca žrtve porodičnog nasilja, žene u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, žene s invaliditetom itd. Edukacija novinara o načinu izvještavanja o nasilju u porodici putem medija neophodna je radi uspostavljanja sistemskog preventivnog djelovanja putem medijskih sadržaja. Jedan od načina za širenje svijesti o prevenciji i borbi protiv nasilja u porodici su medijske kampanje, koje podrazumijevaju bilborde, letke, spotove, ali i kontinuirano prisustvo u medijima kroz izjave, intervjuje i debate stručnjaka (tematske emisije, predstavnici vlasti, ustanove socijalne zaštite i druge javne ustanove, te nevladine organizacije). Provođenje kampanja ima za cilj jačanje međupartnerskih odnosa i komunikacije sa djecom, promociju važnosti porodice kao temelja društva, te naglašavanje važnosti savjetodavnog rada posebno u rizičnim kategorijama (djeca, žene s invaliditetom, maloljetnički brakovi i sl.). Neophodno je, u saradnji sa javnim servisima, te na društvenim mrežama, kreirati obrazovne programe za djecu i mlade o prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici.

Kako bi se pravovremeno i pravilno djelovalo, te kreirala opća društvena svijest, potrebno je definirati i provoditi sisteme obuke i certificiranja profesionalaca. Sistem edukacije obuhvata oficijelne programe specijalističkih obuka koje donose pojedini resori (policija, zdravstvo, pravosuđe, socijalna zaštita, obrazovanje i sl.). Ove obuke detaljno obrađuju način djelovanja profesionalaca u pojedinim resorima. S obzirom na to da je nasilje u porodici oblast koja zahtijeva multisektorski odgovor, a postupak jednog resora u vezi je sa radom drugog resora, veoma je važno poznavanje materije i nadležnosti, odnosno zahtjeva i potreba drugih sektora u postupku. Odgovor na ove zahtjeve daju multisektorske edukacije.

1.2. Mjera: Razvijati mehanizme ranog prepoznavanja nasilja i otklanjanja faktora rizika za nasilje u porodici

Ranom detekcijom i eliminacijom faktora rizika moguće je pravovremeno djelovati kako do nasilnog ponašanja, a posebno dugogodišnjeg nasilja u porodici, uopće ne bi ni dolazilo. Ovo obuhvata osporavanje rodni stereotipa putem promoviranja promjena u socijalnim i kulturnim obrascima ponašanja žena i muškaraca, kroz unapređenje nastavnih planova i programa putem nestereotipnih sadržaja i promotivne medijske kampanje. Ranom detekcijom nasilja u djetinjstvu i slučajeva u kojima su djeca bili svjedoci nasilja, te aktivnim radom sa tom djecom prevenira se nasilno ponašanje u odrasloj dobi. Bolesti ovisnosti predstavljaju značajan faktor rizika za nasilje u porodici. Posebno bolesti ovisnosti od alkohola i drugih supstanci koje izazivaju ovisnosti, igre na sreću i sl., osim što su faktori rizika, onemogućavaju bilo kakav drugi rad sa počiniocima nasilja u porodici, kao što je to psihosocijalni tretman i sl. čime se dugoročno mijenjaju obrasci ponašanja i umanjuje mogućnost recidiva. U vezi s tim, važno je ukazivati na posljedice bolesti ovisnosti, ali i promovirati važnost izricanja i provedbe zaštitnih mjera liječenja bolesti ovisnosti. Kako bi se umanjila ekonomska ovisnost žena, potrebno je

raditi i na osnaživanju žena i to uspostavljanjem različitih programa osnaživanja, rješavanjem konkretnih potreba građana sa stajališta ljudskih prava, promocijom važnosti obrazovanja i korištenjem obrazovnih prilika, eliminiranjem rodnih stereotipa iz nastavnih planova i programa, udžbenika i drugih nastavnih materijala i sl.

1.3. Mjera: Unaprijediti proces praćenja primjene propisa i usklađivanja sa stvarnim potrebama

Unapređenje procesa praćenja primjene propisa i usklađivanja sa stvarnim potrebama zahtijeva kontinuitet rada, multisektorsku saradnju, mehanizam planiranja, provedbe aktivnosti i izvještavanja, kako bi se osigurali odgovarajući mehanizmi za djelotvornu saradnju na svim nivoima organizacije vlasti, između sudova, tužilaštava, organa unutrašnjih poslova, lokalnih i regionalnih organa vlasti, nevladinih organizacija i ostalih relevantnih aktera. Također, potrebno je osigurati sistem kontinuirane podrške organizacijama civilnog društva, koje su zajedno sa državnim organima uključene u realizaciju strateških ciljeva. Osim navedenog, potrebno je osigurati fleksibilan sistem saradnje zakonodavaca, provodioca zakona i akademske zajednice, mehanizam evaluacije i implementacije naučenih praksi, kao i istraživanja, te unapređenja propisa u skladu sa iskustvima iz prakse. Praktična primjena propisa najbolje daje povratnu informaciju o kvalitetu i provodivosti pravnih dokumenata u praksi. U vezi s tim, potrebno je provoditi kontinuirano praćenje i evaluaciju primjene propisa i osigurati fleksibilno prilagođavanje stvarnim potrebama. Ovo se može realizirati kroz izvještaje o provedbi zakona i podzakonskih akata, kao i kroz izvještaje o implementaciji strateških dokumenata. Implementacija zakonskih odredbi u oblasti koordinacije, planiranja i izvještavanja ovisi često o odgovornosti pojedinaca koji su spremni da preuzmu obavezu i teret djelovanja u ovoj oblasti. S obzirom na to da je rad koordinacionih tijela pretežno u vezi sa institucijama i državnim službenicima koji djeluju na nivou planiranja aktivnosti, a ne rade direktno sa žrtvama i počiniocima nasilja u porodici, jačanje svijesti o problemu nasilja te primjena propisa u ovoj oblasti, uveliko može doprinijeti razvoju kvalitetnijeg mehanizma institucionalne podrške ustanovama i osobama koje direktno rade sa žrtvama i počiniocima nasilja u porodici.

2. Prioritet: Unaprijediti sistem sveobuhvatne i efikasne zaštite žrtava nasilja u porodici

Sistemska zaštita žrtava nasilja u porodici podrazumijeva sveobuhvatnu i dostupnu zaštitu žrtava u slučajevima prepoznatog ili prijavljenog nasilja u porodici. Zaštita obuhvata sigurnost žrtve, odgovor na potrebe žrtava i svjedoka, te potpunu provedbu zaštitnih mjera usklađenu sa potrebama pojedinih slučajeva što uključuje sve mehanizme podrške, između ostalog, pravnu, socijalnu, zdravstvenu, psihološku i stambenu podršku žrtvama nasilja i najbolji interes djeteta. U vezi s tim, potrebno je osigurati jasan postupak prijavljivanja i izricanja zaštitnih mjera, adekvatne obuke stručnjaka, jačanje kapaciteta, definiranje procedura, kao i mehanizme rada sa počiniocima i žrtvama nasilja u porodici.

2.1. Mjera: Unapređenje zaštite žrtava nasilja

Unapređenje zaštite žrtava nasilja podrazumijeva osiguranje prava i potreba žrtava nasilja, a posebno je važno da se u obzir uzme najbolji interes djece, te da se osigura psihosocijalna podrška prilagođena životnoj dobi. Potrebno je raditi na osiguravanju odgovarajućih informacija o pravima žrtava, kao i dostupnim uslugama podrške. Zaštita porodica s djecom definira se kroz uvođenje žrtava nasilja u ostvarivanje prava na socijalnu pomoć, zdravstveno

osiguranje, porodijsku naknadu, dječiji dodatak po hitnom postupku i posebnim uvjetima. Putem pravne pomoći i podrške, psihosocijalnog i porodičnog savjetovanja potrebno je jačati integrirani pristup koji uzima u obzir odnos između žrtava, počinioca, djece i društvenog okruženja. Neophodno je unapređenje različitih službi za zaštitu i podršku žrtava nasilja, kako bi se odgovorilo na specifične potrebe žrtava nasilja, uključujući i djecu žrtve nasilja. Osiguranje usluga socijalne zaštite, pravnog i psihološkog savjetovanja, materijalne pomoći, te drugih vidova usluga podrške za svaku žrtvu koja je bila izložena bilo kojoj vrsti nasilja, omogućavaju oporavak žrtava nasilja. Unapređenje zaštite žrtava podrazumijeva i sistemsku podršku mreži dostupnih sigurnih kuća u dovoljnom broju za siguran smještaj i pružanje pomoći žrtvama nasilja, posebno ženama i njihovoj djeci.

Briga za mentalno zdravlje i prevencija profesionalnog stresa trebala bi biti sistemski riješena, stoga je potrebno raditi na podizanju svijesti o potrebi uvođenja supervizije kao profesionalne podrške stručnjacima, s ciljem unapređenja njihovog rada, očuvanja njihovog mentalnog zdravlja i zaštite od profesionalnog stresa i sagorijevanja, te osigurati uvjete za uvođenje obavezne supervizije i pravno uređenje ove oblasti.

2.2. Mjera: Unapređenje podrške žrtvama

S obzirom na to da je reguliranje sistema besplatne pravne pomoći definirano kroz kantonalne propise, postoji potreba međusobnog usaglašavanja propisa na način da se žrtve nasilja u porodici prepoznaju kao kategorija korisnika ove usluge neovisno o imovinskom stanju. Također, potrebno je da kantonalne vlade pristupe usaglašavanju kantonalnih zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u pogledu prava, korisnika, usluga, educiranja, evidencije, procjene potrebnog broja stručnih radnika prema broju stanovnika uključujući i nevladine specijalizirane pružaoce besplatne pravne pomoći žrtvama nasilja u porodici, finansiranja i nadzora nad radom. Također, potrebno je uspostaviti jedinstvenu metodologiju za evidenciju broja i vrste korisnika, broja usluga pruženih žrtvama nasilja u porodici, dužini trajanja postupaka i ishodu takvih postupaka u odnosu na postignuti uspjeh u zaštiti njihovih prava u svim kantonima, sa zbirnom evidencijom na nivou Federacije BiH i taj proces regulirati propisom kako bi se osigurali podaci o ovim uslugama.

S ciljem dugoročno održivih promjena koje su rezultirale prijavom nasilja u porodici, primjenom zaštitnih mjera i rada sa žrtvama nasilja u porodici, ekonomska neovisnost ima značajnu ulogu u smanjenju broja recidiva. U vezi s tim, potrebno je kontinuirano provođenje, analiza i prilagođavanje programa za ekonomsko osnaživanje žena. Ovdje je važno istaći, kako zavode za zapošljavanje koji realiziraju programe, tako i centre za socijalni rad i nevladine organizacije koje direktno rade sa žrtvama nasilja u porodici, ali i potrebu za informiranje i uklanjanje stereotipa kod poslodavaca koji mogu zaposliti žrtve nasilja u porodici, te povezivanje sa sistemom obrazovanja. Poseban akcenat potrebno je staviti na uvezivanje višestruko marginaliziranih grupa, žena žrtava nasilja i žena koje su korisnice usluga socijalne zaštite sa programima podrške zapošljavanju i samozapošljavanju. Naime, ovoj društvenoj grupi višestruko je otežan pristup resursima podrške zapošljavanju i samozapošljavanju. U ovom procesu potrebno je identificirati zainteresirane poslodavce, raditi na jačanju svijesti poslodavaca, te unaprijediti njihovu saradnju sa mehanizmima podrške.

2.3. Mjera: Unapređenje rada sa počiniocima nasilja u porodici

Rad na promjeni nasilnog ponašanja kao izabranom i naučenom obrascu ponašanja zahtijeva dugoročan i sistematičan tretman, zbog čega je neophodno raditi na unapređenju programa rada sa počiniocima nasilja, kao i organiziranju specijaliziranih edukacija stručnjaka za provođenje psihosocijalnog tretmana počinioca nasilja.

Rad sa počiniocima nasilja je prepoznat kroz izricanje zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana koji podrazumijeva zaustavljanje i sprečavanje nasilnog ponašanja, uspostavljanje samokontrole, uvida u nasilno ponašanje, usvajanje socijalnih vještina i nenasilnih obrazaca ponašanja, te promjenu vrijednosti o partnerskom odnosu.

Također, obavezno liječenje ovisnosti jedna je od zaštitnih mjera koja može biti izrečena počiniocima nasilja i na taj način se pruža podrška u liječenju i izlasku iz kruga ovisnosti.

Osim unapređenja rada sa počiniocima nasilja, predviđenog izricanjem zaštitnih mjera koje su zakonom obavezujuće, neophodno je osigurati i programe podrške na dobrovoljnoj osnovi kroz grupe samopomoći za počinioce nasilja. Programi su u prethodnom periodu realizirani u saradnji centara za socijalni rad, centara za mentalno zdravlje i nevladinih organizacija. Takvi programi podrške pokazali su značajne promjene u ponašanju osoba koje su počinile nasilje ili su bile u riziku da počine nasilje.

Također, rad sa počiniocima nasilja moguć je i kroz klubove liječenih alkoholičara koji počiniocima nasilja nude mogućnost dobrovoljnog sudjelovanja u takvoj vrsti podrške, zbog čega je neophodno osigurati dovoljno dostupnih klubova za liječene alkoholičare.

Rezultat rada sa počiniocima nasilja je dugoročna promjena nasilnog ponašanja koja pozitivno utječe, kako na počinioca nasilja, tako i na članove porodice, te dugoročno prevenira ponavljanje nasilja u porodici. Zbog toga je neophodno raditi na unapređenju mogućnosti izricanja i dosljednog provođenja zaštitnih mjera obaveznog psihosocijalnog tretmana i liječenja od ovisnosti.

3. Prioritet: Unaprijediti istražne i pravosudne radnje u slučajevima nasilja u porodici

Obaveza države da zaštiti svoje građane, kako od nasilja u porodici, tako i od diskriminatorskih praksi koje se ogledaju u različitim pravima na zaštitu od nasilja u porodici, ovisno o mjestu boravka, zahtijeva standardizirane procedure postupanja u slučajevima nasilja u porodici i krivičnog djela nasilja u porodici, te harmonizaciju prakse. Neovisno o mjestu boravka potrebno je da se za žrtvu nasilja u porodici osigura odgovarajuća zaštita kod nasilja u porodici i krivičnog djela nasilja u porodici. Istovremeno, policijski službenici i druge osobe uključene u provođenje zaštitnih mjera i istražnog postupka treba da imaju jasne i odgovarajuće procedure, potrebne resurse i odgovarajuća znanja i vještine. Ovo podrazumijeva i jasan postupak prijavljivanja i izricanja zaštitnih mjera, odnosno definiranje jasnih procedura. Također, potrebno je ohrabrivati građane da prijave nasilje nadležnim organima, ali ohrabrivati i profesionalce da prijave nasilje nadležnim organima, uz naglašavanje da taj korak ne predstavlja povredu povjerljivosti.

3.1. Mjera: Poboljšati uvjete za žrtve nasilja, djecu žrtava i svjedoke tokom istražnih i pravosudnih radnji

U toku provođenja istražnih i pravosudnih radnji potrebno je osigurati primjenu standarda kojim će se pružiti adekvatna pomoć žrtvama, te osigurati pristup informacijama o pravima žrtava i odgovarajućim službama podrške koje će im pomoći da njihova prava i interesi budu predstavljeni. Žrtve nasilja i njihove porodice trebaju biti zaštićene u svim fazama istrage i sudskog postupka od zastrašivanja, odmazde i ponovljene viktimizacije, uz zaštitu privatnosti. U svim fazama istrage i sudskog postupka osigurati poštivanje žrtve i uzdržavanje od stavova, ponašanja i praksi kojima im se nanosi dodatna bol. Žrtvama treba biti omogućeno da neposredno ili preko posrednika pruže dokaze i predstave svoje potrebe, te po mogućnosti izbjegnu susret žrtve i počinioca nasilja. Potrebno je omogućiti da žrtva nasilja iznese svoj iskaz pred sudom, da svjedočenje u sudnici bude bez prisustva počinioca nasilja u porodici i/ili uz korišćenje odgovarajućih komunikacionih tehnologija. Također, važno je osigurati

mehanizam procjene rizika u saradnji sa svim relevantnim subjektima, uzimajući u obzir ponavljanje djela i pristup vatrenom oružju, kao i nove informacije koje mogu biti otkrivene u istrazi, te osigurati mehanizam obavještanja žrtve o svakom bjekstvu ili otpustu počinioca na slobodu. Osim navedenog, potrebno je uspostaviti odjele za podršku svjedocima pri općinskim i kantonalnim sudovima i kantonalnim tužilaštvima.

3.2. Mjera: Poboljšati efikasnost rada službenih lica u slučajevima nasilja u porodici

Rad ovlaštenih službenih lica koja provode i prate provođenje zaštitnih mjera iz nadležnosti policije uređen je sistematizacijom radnih mjesta koja je različito uređena u pojedinim kantonima. S obzirom na neujednačen pristup, potrebno je kroz sistematizaciju radnih mjesta, poslove praćenja i provedbe zaštitnih mjera podići na viši nivo stručnih i osposobljenih ovlaštenih službenih lica koja bi radila efikasniju provedbu i praćenje zaštitnih mjera.

Efikasnost rada službenih lica unapređuje se multisektorskom saradnjom, održavanjem periodičnih sastanaka i preuzimanjem odgovornosti svake institucije i pojedinca u postupku dokazivanja nasilja u porodici i zaštite žrtve nasilja u porodici.

Nužno je da edukacija službenih lica obuhvati službena lica koja izlaze na lice mjesta (policajci), vrše uviđajne radnje, prikupljaju činjenice i dokaze koji upućuju na krivično djelo nasilja (kriminalistički policajci i kriminalistički tehničari), službenike koji rade na provođenju i praćenju provedbe zaštitnih mjera, kao što su voditelji mjere, inspektor koji duži predmet i sl., ali i educiranje višeg nivoa koji se odnosi na šefove odjeljenja i sektora kriminalističke policije, kao i sektora za edukaciju pri kantonalnim ministarstvima unutrašnjih poslova. Sistemom stručnih edukacija i certificiranja, osim policijskih službenika potrebno je obuhvatiti i sva druga lica koja se susreću sa žrtvama i počiniocima nasilja i/ili mogu pravovremeno prepoznati nasilje u porodici, odnosno osobe koje rade na poslovima koji su u vezi sa ovom tematikom.

U oblasti pravosuđa potrebno je provoditi dodatne edukacije tužilaca i sudija o postupanju u predmetima nasilja u porodici, naročito kada je riječ o izricanju zaštitnih mjera, te mogućnostima suda da neovisno o prijedlogu zaštitne mjere, izrekne mjeru koja će imati najbolji efekat zaštite.

Evaluacija, implementacija, monitoring i izvještavanje

Implementacija Programa mjera vršit će se putem trogodišnjih i godišnjih planova rada organa uprave na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH. Način izrade trogodišnjih i godišnjih planova rada propisan je Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji BiH. Monitoring predstavlja sistematično i kontinuirano prikupljanje, analiziranje i korištenje podataka i indikatora radi mjerenja napretka, u svrhu preduzimanja odgovarajućih mjera radi eventualnih korekcija i izvještavanja o ostvarenim rezultatima. Prilikom izrade trogodišnjih i godišnjih planova rada, federalni organ uprave, kantonalni organ uprave, odnosno općinski organ uprave preuzimaju projekte i aktivnosti iz akcionog plana za koje su obezbijeđena finansijska sredstva. S ciljem praćenja provedbe implementacije Koordinaciono tijelo održava periodične sastanke, najmanje dva puta godišnje, te izvještava Vladu, a po potrebi, i Skupštinu Tuzlanskog kantona o provedenim aktivnostima najmanje jednom godišnje. Koordinaciju navedenih poslova u Tuzlanskom kantonu provodi Koordinaciono tijelo Tuzlanskog kantona.

4.

4. Akcioni plan za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici u Tuzlanskom kantonu 2024-2025. godina

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

Prioritet: Poboļjšati sistemsku prevenciju nasilja u porodici

1.1. Mjera: Promocija tolerancije, nenasilja i rodne ravnopravnost u porodici i društvu

Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok izvršenja	Indikator izvršenja	Budžet
<p>1.1.1. Promocija nenasilja, tolerancije, ravnopravnosti spolova i sprečavanja nasilja u porodici uz integraciju višestruko marginaliziranih grupa u medijske sadržaje, sportske i kulturne aktivnosti.</p>	<p>-Ministarstvo za kulturu, sport i mlade, u saradnji sa: javnim radio televizijskim stanicama sa područja TK i nadležnim institucijama i organizacijama iz oblasti zdravstva, odgoja i obrazovanja, socijalne zaštite i sigurnosti - Ostale medijske kuće na području TK</p>	<p>kontinuirano</p>	<p>% smanjenja nasilja koje nije prijavljeno sa 70% na 50%) -broj tematskih RTV emisija na teme nenasilja i prevencije nasilja u porodici</p>	<p>Budžet kantona, ustanova, medijskih kuća, lokalnih zajednica, donatorska sredstva;</p>
	<p>- Skupštinska komisija za jednakopravnost spolova i radna tijela za jednakopravnost spolova na lokalnom nivou pri gradskim/općinskim vijećima</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Broj objava u medijima o aktivnostima komisija, (minimalno pet objava)</p>	
	<p>- Udruženje građana Vive Žene - Amica Educa, - UG Društvo Socijalnih radnika TK, - Snaga Žene, i dr. NVO-e - IC "Lotos"</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Kampanje povodom - 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja; <u>Obilježavanje:</u> - 08. marta;</p>	

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

<p>- UŽR "Bolja budućnost"</p>	<p>- Učestvovanje u kulturi, sport i mlade - Sportski savez TK - Sportski savezi gradova i opština TK - Školski sportski savez TK</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>- Dana dječijih prava; - Dana porodice; Kampanje specifično za ranjive kategorije</p>	<p>-Bužet TK -Budžet gradova i općina -Drugi donatori (nevladin sektor kroz projektno sufinansiranje i privredni subjekti)</p>
			<p>-u kriterije za dodjelu sredstava izvršeno bodovanje za projekte koji promovisu ovu aktivnost -broj sportskih događaja -broj učesnika/ca iz marginaliziranih grupa - na 100% održanih školskih sportskih takmičenja (Male olimpijske igre) realizovana promocija nenasilja, tolerancije i ravnopravnosti</p>	<p>-Broj podržanih projekata</p>
<p>Općinski/gradski Centri za kulturu Udruženja mladih</p>		<p>kontinuirano</p>		<p>Općinski/gradski Centri za kulturu i Udruženja mladih</p>

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

<p>1.1.2. Promocija i edukacija s ciljem jačanja međupartnerskih odnosa i komunikacije sa djecom, smanjenje rizika odvajanja djece od porodica</p>	<p>Ministarstvo zdravstva TK i Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak, u saradnji sa Centrima za mentalno zdravlje i Centrima za socijalni rad</p>	<p>kontinuirano</p>	<p>Broj: radionica, edukativnih predavanja, edukativnih letaka, obuhvaćenih škola, broj učenika i nastavnika drugih korisnika</p>	<p>- donatorska sredstva - budžet institucije</p>
<p>Informativni centar za lica sa invaliditetom Lotos Udruženja za podršku licima sa invaliditetom UŽR Bolja budućnost</p>	<p>Udruženje Društvo socijalnih radnika TK Udruženje za edukativnu i savjetodavnu podršku hraniteljstvu u Federaciji BiH</p>		<p>Broj : -implementiranih projekata - učesnika – članova marginaliziranih grupa</p>	<p>- sredstva ustanova i organizacija -donatorska sredstva</p>
			<p>Broj: - obuhvaćenih porodica u riziku, hraniteljskih porodica i djece izmještene iz institucija - broj uključenih Centara za socijalni rad/ u projekte prevencije izdvajanja djece iz porodica</p>	

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici				
1.1.3. Provođenje analiza medijskih sadržaja koje se odnose na izvještavanja o nasilju u porodici	Ministarstvo za kulturu, sport i mlade u saradnji sa medijima i stručnim institucijama Ministarstvo obrazovanja, nauke	2024-2025 Prva polovina 2025. godine	Izrada analize podržana kroz sredstva za istraživačku djelatnost	Budžet kantona i projektne aktivnosti
1.1.4. Provođenje multisektorskih edukacija profesionalaca uključujući edukaciju medija i provođenja supervizije profesionalaca.	Resorna ministarstva u saradnji sa nadležnim ustanovama i organizacijama U.G. "Vive Žene" Mediji	2024-2025.	Održan trening "Rodno osjetljiv i pristup usmjeren na žrtvu" za policijske službenike i službenice i socijalne radnike i radnice Broj uključenih medija i učesnika edukacije, -Organizirane edukacije o multisektorskoj saradnji u oblasti nasilja u porodici (svaki član MT najmanje 1x godišnje je obavezan imati edukaciju) Najmanje 3 modula edukacije,	

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

			Edukacija profesionalaca i osnivača o potrebi organiziranja i provođenja supervizije.	
	Ministarstvo obrazovanja i nauke, Fakulteti, Pedagoški zavod Škole Amica Educa	Decembar Decembar 2024.	Broj dana / učesnika/ca (prosvjetnih radnika i roditelja)	Finansiranje iz Budžeta TK u okviru planiranih sredstava; donatorska sredstva
	Ministarstvo za rad i socijalnu politiku u suradnji sa centrima za socijalni rad i NVO;		Broj dana edukacije (najmanje 3 dana godišnje Broj učesnika/ca (radnika u socijalnoj zaštiti) minimalno 30 učesnika (po 2 iz svake ustanove)	-Finansiranje iz Programa Vlade TK (Ministarstva) za prevenciju i zaštitu od nasilja u porodici -Projektno finansiranje (u saradnji sa Vive žene, Amica Educa IC Lotos i dr.)
<i>1.2. Mjera: Razvijati mehanizme ranog prepoznavanja nasilja i otklanjanja faktora rizika za nasilje u porodici</i>				
Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok izvršenja	Indikator izvršenja	Budžet

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

1.2.1. Edukacija profesionalaca (prosvjetnih radnika, zdravstvenih radnika, psihologa pedagoga, socijalnih radnika na temu rane identifikacije i prepoznavanje psihološkog nasilja)	Resorna ministarstva u saradnji sa naleznim ustanovama	Kontinuirano	Broj održanih stručnih predavanja za uposlenike predškolskih ustanova Broj učesnika/ca	Budžet institucija i projektne aktivnosti
	U.G. "Vive Žene" Nadležne ustanove i organizacije Med. fakultet i drugi fakulteti (psihologija, soc.rad, socijalna pedagogija, ERF i sl.)	2024-2025.	Održano 2 trodnevna treninga/edukacije za 25 učesnika i učesnica (centri za mentalno zdravlje; Zavod za psc podršku)	Projektna sredstva
			Broj edukacija zdravstvenih radnika i broji učesnika/ca o primjeni protokola o postupanju u slučajevima nasilja, rano prepoznavanje nasilja, rana intervencija,	Vlasita sredsta
			vođenje evidencije i dokumentacije pacijenata/žrtava	

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

<p>1.2.2. Provođenje i evaluacija programa ekonomskog osnaživanja žena (učinak, efikasnost, prilagodbenost ženama žrtvama nasilja, ženama sa invaliditetom, Romkinjama i drugim višestruko marginaliziranim grupama)</p>	<p>Služba za zapošljavanje Centar za edukaciju odraslih UG Vive Žene IC Lotos Tuzla Udruženje žena romkinja “Bolja budućnost” Udruženje Euro Rom -Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona -Ministarstvo privrede Tuzlanskog kantona -Služba za zapošljavanje Tuzlanskog kantona -Skupštinska komisija za jednakopravnost spolova Tuzlanskog kantona -Skupštinska komisija za rad i socijalnu politiku Tuzlanskog kantona -Kordinacioni tim za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici TK Grad Tuzla, Služba za ekonomski razvoj i poduzetništvo -Centri za socijalni rad - Općinske/gradske Službe za poduzetništvo, lokalni razvoj i finansije -Privredne firme -Medijska kuća RTV TK</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>-Razvijeni inovativni modeli podrške zapošljavanja žena žrtava nasilja, - Službe za zapošljavanje su omogućile prioritetno zapošljavanja žena žrtava nasilja, žena sa invaliditetom, Romkinja i drugih marginaliziranih grupa -broj žena sa unaprijeđenim kompetencijama za zapošljavanje, -10 žena nasilja zaposleno -Medijski promovirani primjeri pozitivne prakse</p>	<p>Finansiranje iz Budžeta TK u okviru planiranih sredstava i Donatorska sredstva</p>
--	---	---------------------	--	---

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

	<p>Amica Educa: Udruženje „Snaga žene”</p>	<p>Decembar 2024. April 2025</p>	<p>24 dugotrajno nezaposlene žene / 20 dana edukacije 38 mladih žena / 48 dana edukacije</p>	<p>Donatorska sredstva</p>
<p>1.2.3. Provođenje istraživanja u oblasti nasilja u porodici</p>	<p>Fakulteti u okviru obaveznih istraživačkih aktivnosti i druge nadležne institucije U.G. “Vive Žene” u okviru projekta “Prepoznaj psihičko nasilje, prekini krug nasilja” - TRAG i OAK fondacije NVO</p>	<p>Kontinuirano 2024.</p>	<p>Broj objavljenih stručnih radova Objavljeno istraživanje</p>	<p>Budžet institucije i projektne aktivnosti Vlastita/donatorska sredstva</p>
<p>1.2.4. Integracija teme nasilja u porodici i ravnopravnosti spolova u nastavne planove i programima (škole i univerziteti).</p>	<p>Fakulteti sa Pedagoškim zavodom, policijskim akademijama Ministarstvo obrazovanja</p>	<p>2024</p>	<p>Broj nastavnih jedinica ugrađenih u nastavne programe odgovarajućih nastavnih predmeta Dopunjen silabus iz nastavnog predmeta Porodična medicina na Medicinskom fakultetu i silabusa odgovarajućeg</p>	<p>Finansiranje iz Budžeta TK u okviru planiranih sredstava</p>

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

	<p>Amica Educa u saradnji sa školama</p> <p>Udruženje „Snaga žene” u saradnji sa školama</p>	<p>2024.</p>	<p>predmeta na Filozofskom fakultetu - Odsjek psihologija</p> <p>Broj učenika/ca koji su učestvovali u aktivnostima prevencije rodno zasnovanog nasilja u školama / broj nastavnog osoblja Broj škola obuhvaćenih Edukacijom i senzibilizacija u borbi protiv seksualnog nasilja u konfliktu: Borba protiv predrasuda i društvene stigme u BiH, (očekuje se obuhvat učenika u 21 školi).</p>	<p>Donatorska sredstva</p> <p>Donatorska sredstva</p>
--	--	--------------	---	---

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

<p>1.2.5. Razvoj evidencija u oblasti nasilja u porodici (elektronske evidencije, uvezivanje, unapređenje, prepoznavanje višestruko marginaliziranih grupa)</p>	<p>Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Udruženje građana “Vive Žene”(Prezentiranje i pilotiranje “Modela konferencije slučaja” i obrasca “Procjena rizika” u prijavljenim slučajevima nasilja.) CSR TK kroz unapređenje/ dogradnju baze Sotac</p>	<p>2025 2024.</p>	<p>Najmanje 10 predstavljanja modela i direktne primjene kod rada na slučaju Održano najmanje 5 sastanaka Započeta Primjena metodologije Vođenja slučaja u Sotac bazi Edukacija profesionalaca u CSR za primjenu propisane metodologije vođenja slučaja u centrima za socijalni rad u FBiH uključujući i nasilje u porodici</p>	<p>Budžetska sredstva nosilaca aktivnosti i projektno finansiranje</p>
<p>1.3. Mjera: Unaprijediti proces praćenja primjene propisa i usklađivanja sa stvarnim potrebama</p>				
<p>Aktivnost</p>	<p>Nosilac aktivnosti</p>	<p>Rok izvršenja</p>	<p>Indikator izvršenja</p>	<p>Budžet</p>
<p>1.3.1. Unapređenje koordinacije između Koordinacionog Tima TK i multidisciplinarnih timova na nivou gradova i općina (rad koordinacionih tijela, multisektorskih timova, protokoli, programi rada i izvještaji)</p>	<p>Koordinacioni tim TK sa multidisciplinarnim timovima iz lokalnih zajednica</p>	<p>2024-2025.</p>	<p>Uspostavljeni multidisciplinarni timovi na nivou lokalnih zajednica (Po potrebi Formiran 1 multidisciplinarni</p>	<p>Budžetska sredstva</p>

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

<p>1.3.2. Revidiranje Protokola intervencija u slučajevima nasilja u porodici za Tuzlanski kanton i Protokola intervencija u slučajevima nasilja u porodici za općine/gradove TK u kojima nije urađeno revidiranje istog i formalno imenovanje multidisciplinarnih timova na nivou lokalnih zajednica</p>	<p>Sve nadležne ustanove i organizacije</p> <p>Koordinacioni tim TK</p> <p>Multidisciplinarni timovima iz lokalnih zajednica</p> <p>Predstavnici nadležnih općinskih/gradskih službi</p>	<p>2024-2025.</p>	<p>tim za dvije manje lokalne zajednice)</p> <p>Broj sastanaka Kantonalnog koordinacionog Tima i multidisciplinarnih timova na nivou 13 općina/gradova (najmanje 4x godišnje u Kantonu i svakoj općini/gradu)</p>	<p>i projektno finansiranje</p> <p>Budžetska sredstva za rad nadležnih ustanova</p> <p>Doprinos nadležnih institucija i projektno finansiranje</p>
	<p>Vive žene</p> <p>druge NVO</p>		<p>Revidirani kantonalni protokol za postupanje u slučajevima nasilja u porodici (iznjene obuhvataju i način komuniciranja medija i pravosudja način objave podataka upoznavanja javnosti)</p> <p>Revidirani protokoli u svim</p>	

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

			<p>općinama/ gradovima TK -Imenovani multidisciplinarni timova na nivou lokalnih zajednica</p>	
<p>1.3.3. Osnivanje i imenovanje multidisciplinarnih timova na nivou lokalnih zajednica (MDT)</p>	<p>Sve nadležne ustanove i organizacije na nivou lokalne zajednice: nadležna općinska/gradska služba, nadležna policijska uprava/stanica, centar za socijalni rad, dom zdravlja, CMZ, obdaništa, škole, pravosuđe, mediji, udruženja</p> <p>Postojeći multidisciplinarni timovima iz lokalnih zajednica koji neformalno već djeluju</p> <p>Koordinacioni tim TK</p> <p>Predstavnici nadležnih općinskih/gradskih službi</p> <p>Vive žene druge NVO</p>		<p>Uključene sve nadležne ustanove i organizacije -urađen opis poslova i zadatka članova timova na osnovu urađenih revidiranih protokola -prikupljeni prijedlozi nadležnih ustanova i organizacija za članove MDT, Imenovani multidisciplinarni timovi na nivou lokalnih zajednica (po potrebi imenovanje jednog tima za 2 manje susjedne lokalne zajednice) -urađen poslovnik o radu timova</p>	<p>Budžetska sredstva za rad nadležnih ustanova</p> <p>Doprinos nadležnih institucija i projektno finansiranje</p>

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

1.3.4. Informisanje medija o ulozi u realizaciji Akcionog plana i očekivanim rezultatima i Edukacija medijskih radnika (novinari, urednici)	Koordinacioni tim Ministarstvo za kulturu, sport i mlade Svi javni i drugi zainteresirani mediji	2024-2025.	Održan sastanak sa svim zainteresiranim predstavnicima medija sa ciljem upoznavanja sa njihovom ulogom u realizaciji AP	
1.3.5. Analiza i unapređenje propisa	Resorna kantonalna ministarstva u saradnji sa višim nivoima vlasti institucijama koje implementiraju zakone	Kontinuirano	Broj analiziranih propisa Podnesena inicijativu za izmjenu Pravilnika o načinu i mjestu provođenja mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana počinitelaca nasilja u porodici Inicirane izmjene Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i pravilnika za provedbu zaštitnih mjera	Budžet institucija Budžet nosica aktivnosti
Prioritet 2: Unaprijediti sistem sveobuhvatne i efikasne zaštite žrtava nasilja u porodici				
2.1 Mjera: Unapređenje zaštite žrtava nasilja				

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok izvršenja	Indikator izvršenja	Budžet
<p>2.1.1. Izmjena Pravilnika o prijemu u sigurnu kuću (revidirati kriterije za prijem u Sigurnu kuću, tj. specificirati psihijatrijske poremećaje koji su kontraindikacija,</p> <p>2.1.2. Unapređenje i povećanje kapaciteta institucija i ustanova sa novim upošljavanjem profesionalaca koji su definisani zakonom</p> <p>2.1.3. Hospitalizacija i ambulantni tretman žrtava nasilja (odrasli i djeca) sa psihijatrijskim indikacijama</p> <p>2.1.4. Pružanje psihološke, psihoterapijske, pravne, zdravstvene zaštite i hitnih medicinskih intervencija žrtvama nasilja</p> <p>2.1.5. Unapređenje pristupačnosti podrške i zaštite za osobe sa invaliditetom (fizičke, komunikacijske, informacijske, prepoznavanje u dokumentima i podzakonskim aktima</p>	<p>UG Vive žene Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak</p> <p>Općine i gradovi u TK nadležna Ministarstva</p> <p>Klinika za psihijatriju</p> <p>Sve nadležne zdravstvene ustanove</p> <p>Sve institucije i NVO u sistemu zaštite uz podršku Lotos-a</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>Iznos u budžetu planiranih sredstava -ispunjenost zakonskih obaveza U skladenost iznosa planiranih sredstava sa potrebama sigurne kuće ili brojem korisnika/ca</p> <p>Broj intervencija, razvrstano po vrsti intervencije, spolu, uzrastu, pripadnosti nekoj marginaliziranoj skupini</p> <p>Broj prijavljenih slučajeva porodičnog nasilja i sumnje na nasilje u porodici; broj i vrsta pruženih usluga, vođenje jedinstvene evidencije i dokumentacije pacijenata-žrtava nasilja</p>	<p>Budžetska sredstva, najmanje 30% od budžeta sigurne kuće -donatorska sredstva</p> <p>- sredstva iz Budžeta FBiH</p> <p>Budžet nosioca aktivnosti</p> <p>Budžet nosioca aktivnosti</p>

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

2.2 Mjera: Unaprjeđenje podrške žrtvama

Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok izvršenja	Indikator izvršenja	Budžet
2.2.1. Implementacija Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći	Ministarstvo pravosuđa i uprave TK Kantonalni zavod za pružanje pravne pomoći NVO sektor	Kontinuirano	Broj korisnika - (žrtava nasilja) usluga pravne pomoći	Budžet nosioca aktivnosti Donatorska sredstva / projekti
2.2.2. Mapirati organizacije i institucije koje se bave ekonomskim osnaživanjem	Služba za zapošljavanje TK Lokalne zajednice NVO Udruženje „Snaga žene“ Privredna komora	Kontinuirano 2025.	-Programi zapošljavanja -Broj korisnika programa zapošljavanja -Mapirane ustanove i organizacije	Budžet nosioca aktivnosti Donatorska sredstva / projekti
2.2.3. Osigurati novčanu i materijalnu pomoć žrtvama nasilja u porodici	Centri za socijalni rad i lokalne zajednice Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak TK Udruženja građana – materijalna pomoću vidu proizvoda		Broj žrtava nasilja korisnika privremene novčane i materijalne pomoći	Budžetska sredstva Donatorska sredstva / projekti

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

<p>2.2.4. Provoditi programe obuke, stručnog osposobljavanja i usavršavanja žrtava nasilja u porodici</p>	<p>NVO u saradnji sa nadležnim institucijama sistema</p>		<p>Iznos sredstava odobrenih za unapređenje položaja žrtava nasilja u Programima koji se finansiraju iz budžeta TK Broj podržanih projekata Broj korisnika</p>	<p>Budžetska sredstva Donatorska sredstva / projekti</p>
<p>2.3 Mjera: Unapređenje rada sa počiniocima nasilja u porodici</p>				
<p>Aktivnost</p>	<p>Nosilac aktivnosti</p>	<p>Rok izvršenja</p>	<p>Indikator izvršenja</p>	<p>Budžet</p>
<p>2.3.1. Edukacije stručnjaka (multidisciplinarnih timova) za provođenje zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana počinioca nasilja</p>	<p>Nadležna ministarstva i ustanove u saradnji sa certificiranim edukatorima za provođenje zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u porodici i NVO</p>	<p>2024-2025.</p>	<p>- Broj održanih edukacija od strane certificiranih edukatori - Broj osoba koje su dobile certifikat/potvrdu o završenoj edukaciji</p>	<p>Finansiranje iz Budžeta TK, u okviru planiranih sredstava</p>
<p>2.3.2. Edukacije stručnjaka za liječenje ovisnosti</p>	<p>Klinika za psihijatriju UKC-a Tuzla</p>	<p>2024-2025.</p>	<p>- Broj održanih edukacija - Broj osoba koje su dobile certifikat/potvrdu o završenoj edukaciji</p>	<p>Finansiranje iz Budžeta TK, u okviru planiranih sredstava</p>

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

2.3.3. Analiza provođenja izrečenih zaštitnih mjera obaveznog psihosocijalnog tretmana sa prijedlogom mjera za unapređenje primjene istih	CMZ u TK Zavod za psihološku i socijalnu zaštitu UKC-a Tuzla, Osnovni sudovi i CSR	2025.	Analiza razmatrana od strane Vlade TK, Ukupan broj praćenih počinitelja nasilja u porodici sa izrečenim zaštitnim mjerama Broj provedenih zaštitnih mjera obaveznog psihosocijalnog tretmana: vrsta i broj pruženih usluga, duž. traj. Broj provedenih zaštitnih mjera obaveznog liječenja od ovisnosti o alkoholu, opojnim supstancama.	Općinski sud koji je izrekao mjeru Nositeљи aktivnosti
2.3.4. Osnivanje klubova liječenih alkoholičara (KLO)	Zavod za psihološku i socijalnu zaštitu UKC-a Tuzla NVO (osnovati KLO u svim općinama kantona) Ministarstvo zdravstva	2024-2025.	Dostupnost većeg broja KLO, po općinama	Budžet nosilaca Donatorska sredstva

3. Prioritet: Unaprijediti istražne i pravosudne radnje u slučajevima nasilja u porodici

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

3.1. Mjera: Poboljšati uvjete za žrtve nasilja, djecu žrtava i svjedoke tokom istražnih i pravosudnih radnji

Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok izvršenja	Indikator izvršenja	Budžet
3.1.1. Poboljšanje standarda i procedura za žrtave nasilja, djecu žrtava i svjedoke tokom istražnih i pravosudnih radnji	MUP-UP TK MUP TK i UP TK	Kontinuirano	Broj PU koje su unaprijedile uslome rada sažrtvama nasilja, broj slučajeva u kojima su djeca prepoznata kao žrtve štićene zaštitnom mjerom, broj zaposlenog dodatnog stručnog kadra	Budžet nosilaca
3.1.2. Osigurati adekvatan prostor u policijskim stanicama, tužilaštvu i sudu za uzimanje izjava od djece žrtava i svjedoka nasilja	MUP- PU u TK, Sudovi Tužilaštvo TK	Kontinuirano	Iznos planiranih sredstava za unapređenje prostornih uslova Broj ustanova koje su osigurale adekvatan prostor (najmanje u pet policijskih stanica i svi općinski sudovi, i tužilaštvo), Broj uposlenog stručnog kadra	Budžetska sredstva, Donatorska sredstva

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici

3.1.3. Osigurati pristupačnost za osobe s invaliditetom tokom istražnih i pravosudnih radnji	IC "Lotos" MUP- PU u TK, Sudovi Tužilaštvo TK	Kontinuirano	Iznos planiranih sredstava za unapređenje prostornih uslova Broj ustanova koje su osigurale adekvatan prostor (najmanje u pet policijskih stanica i svi općinski sudovi i tužilaštvo)	Budžetska sredstva, Donatorska sredstva
3.2. Mjera: Poboljšati efikasnost rada službenih lica u slučajevima nasilja u porodici				
Aktivnost	Nosilac aktivnosti	Rok izvršenja	Indikator izvršenja	Budžet
3.2.1. Osigurati organiziranje obaveznih i kontinuiranih edukacija za sve stručnjake koji rade u oblasti nasilja u porodici	MUP UP TK, Tužilaštvo, sudovi,	Najmanje dva puta godišnje kontinuirano	Broj provedenih edukacija, broj učesnika	Budžetska sredstava nosilaca Projektna sredstva
3.2.2. Edukacije nosilaca pravosudnih funkcija putem CEST-a Usaglašavanje sudske prakse kroz savjetovanja po oblastima (prekršajno, krivično i građansko) i u zajedničkim grupama	VSTV Nadležno Ministarstvo pravosuđa i uprave Tužilaštvo TK Općinski/građanski sudovi	Kontinuirano dva puta godišnje	Broj realiziranih radionica, broj učesnika	Budžetska sredstava Projektna sredstva
3.2.3. Edukacije policijskih službenika	Uprava policije MUP TK-a	Kontinuirano	Najmanje 150 policijskih službenika na godišnjem nivou	Vlastita sredstva

Strateški cilj: Smanjiti nasilje u porodici				
3.2.4. Edukacije službenika koji rade na poslovima nasilja u porodici u postupanju sa višestruko marginaliziranim grupama	IC "Lotos" UŽR "Bolija budućnost"	Kontinuirano	Organizirana edukacija najmanje 2 puta godišnje	Budžetska sredstva Projektna sredstva

Koordinacioni tim za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici TK

Suada Selimović, Ministarstvo za rad socijalnu politiku i povratak
 Lejla Životić, Ministarstvo unutrašnjih poslova
 Alisa Memić, Ministarstvo obrazovanja i nauke
 Ivana Pranjčić Kudumović, Ministarstvo zdravstva
 Mirrela Tuzlak, Ministarstvo pravosuđa i uprave
 Zumra Šahović, Pedagoški zavod TK
 Amira Hodžić, Forum direktora centara za socijalni rad TK
 Danijela Kaloci, UG Vive Žene
 Lejla Elezović, Ministarstvo za kulturu sport i mlade
 Alma Dubravić, Kantonalno tužilaštvo TK

Za Koordinacioni tim: dr.sc. Suada Selimović

Dostavljeno:

- 1 x Vlada TK
- 1 x Evidencija
- 1 x Arhiva

